

ФІНАНСОВА ОБІЗНАНІСТЬ МОЛОДІ ЯК ШЛЯХ ДО ФІНАНСОВОГО МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНИ

Піліна А.

Навчально-виховний комплекс №1 Покровської міської ради,

к.е.н., доцент Антоненко В. М.

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

(м. Покровськ, Україна)

Проблема фінансової грамотності (чи фінансової обізнаності) населення є досить актуальною і затребуваною щодо її практичного вирішення, особливо вона зачіпає майбутнє покоління нашої незалежної України. У зв'язку із сучасною глобалізацією, фінансові ринки у світі стають все більш складними, з'являються нові фінансові продукти та послуги. Як наслідок, люди часто не підготовлені до вирішення сучасних фінансових завдань. Наслідки низького рівня фінансової грамотності населення особливо зросли в останні десятиліття, бо значно загострилися проблеми відсутності заощаджень, нездатності вживати ефективних заходів, спрямованих на захист власного добробуту. На жаль, попри таку її актуальність, вона є надто далекою до свого бажаного вирішення.

У чому важливість і навіщо потрібна фінансова обізнаність, чому цьому питанню приділяється так багато уваги. За своєю сутністю фінансова обізнаність розглядається як знання і навички, які допомагають людині приймати зважені і розумні фінансові рішення у певних життєвих чи підприємницьких ситуаціях. Фінансово обізнана людина знається на основних фінансових поняттях, орієнтується в системі фінансових послуг, усвідомлює їх переваги, недоліки й ризики, вміє управляти особистими і родинними фінансами: вести бюджет, планувати витрати, накопичувати заощадження, уникати боргів, – і убезпечує себе від будь-якого фінансового шахрайства.

Ця проблема має і глобальне значення для всієї країни, бо чим вищий рівень обізнаності населення у фінансових питаннях, тим вищий рівень розвитку економіки і добробуту суспільства в цілому.

Наразі все більше й більше в світі, а не тільки в нашій країні, приділяється уваги поширенню фінансових знань, бо до цього спонукає швидко плинне середовище, в якому живе сучасна людина. Фінансова грамотність необхідна, щоб убезпечити себе і свою сім'ю від непередбачуваних обставин та підвищити якість власного життя. Це, так би мовити, той вантаж знань і навичок, які формують правильне ставлення до особистих грошей і дозволяють людині приймати вигідні для себе фінансові рішення. Тому фінансові знання потрібні кожній людині (і не обов'язково фінансисту за фахом), щоб ефективно користуватися грошима й швидко досягати нових рівнів матеріального добробуту та прийняттого результату у розв'язанні фінансових задач чи вирішення фінансових ситуацій. Найважливішими питаннями для сучасних пересічних українців (наголошуємо: не фінансистів за фахом), на нашу думку, є: планування сімейного бюджету, управління власними грошима, створення пасивного доходу, управління витратами, розумне користування банківськими послугами, забезпечення майбутнього для дітей та достойної пенсії.

Україна значно відстає від багатьох інших країн у розповсюдженні фінансових знань серед населення, про що свідчать загальні репрезентативні дослідження, проведені серед різних верств населення [1; 2]. Попри величезну важливість фінансової грамотності, в Україні похвалитися нею можуть дуже небагато. Велика частина населення виховувалася в централізованій економіці і не звикла дбати про фінансове благополуччя та планувати доходи і витрати на тривалий період, що підтверджується цілою низкою фактів [1; 2]. Майже 50% українців зберігають кошти вдома і не мають звички прагнути до примноження капіталу. Фінансові кризи створили стійку недовіру до банків. Понад 50% українців не використовують ніякі фінансові послуги, хоча потреба в них є, але відсутнє розуміння принципів їх роботи. Деякі громадяни навіть не знають про певні способи отримання доходу. Про те, що в Україні діє система страхування вкладів, знає менше ніж 50% громадян. Багато українців не розуміють дію сучасної пенсійної системи, а саме в неї пропонує фінансувати капітал держава.

Тому можна стверджувати, що є вірогідність того, що не вся молодь буде «тягнутися» до реалізації себе та своїх знань у фінансовій сфері, оскільки беруть приклад із сім'ї. То вважаємо, що фінансові знання в першу чергу необхідні молоді, бо саме вона згодом відчує важіль дорослого життя.

Фінансово обізнані громадяни ухвалюють відповідальні фінансові рішення і почуваються захищеними, адже піклуються про особистий фінансовий добробут і фінансову незалежність на кожному етапі життя, завчасно формують фінансову подушку безпеки на випадок криз та форс-мажорних ситуацій. Завдяки належному рівню фінансової грамотності люди будуть приймати більш свідомі рішення про те, яким чином розпорядитися своїми фінансами, як скористатися тими чи іншими можливостями фінансового сектору. Це, з одного боку, дасть поштовх розвиватися банківській системі, небанківським установам, реальному сектору економіки, а з другого, – створюватиме засади для зростання добробуту родин. Крім того, фінансово грамотні люди не панікують навіть при настанні криз, оскільки у них завжди є подушка безпеки, яка дозволяє впоратися з форс-мажорними ситуаціями. Саме тому пріоритетним стає формування знань про фінанси у повсякденному житті родини, місцевої громади, українського суспільства, а саме молоді.

Але, однією з причин незацікавленості молоді у фінансовій обізнаності є відсутність в навчальному процесі загальної середньої освіти обов'язкових або факультативних занять з фінансової грамотності. Натомість за кордоном дітей ще з юного віку вчать як управляти особистими фінансами, уміло використовувати новітні фінансові продукти, технології та послуги.

Аби молодь була обізнаною, треба впроваджувати спеціальні заняття, тренінги, лекції, програми для цього. Наприклад, під час тренінгу можуть розглядатися різноманітні питання, зокрема, види основних банківських та небанківських послуг: кредити, платіжні картки та рахунки; безпечне користування банківськими картками; ефективне управління особистими фінансами; особливості ведення особистого бюджету у кризовий період; виявлення шкідливих фінансових звичок; способи уникнення фінансового

шахрайства. Нарешті, у 2012 році в Україні було започатковано проєкт з підвищення рівня фінансової грамотності населення, до реалізації якого залучено органи влади, банки, громадські організації, вищі навчальні заклади. Його мета – заохотити громадян до прийняття зважених фінансових рішень відповідно до життєвих обставин. Учасники тренінгу також можуть отримати знання, які допоможуть їм набути навичок у прийнятті свідомих, обізнаних та виважених рішень під час користування сучасними фінансовими послугами. Адже люди, які вміють грамотно планувати свій особистий бюджет, більш ефективні і в роботі, незалежно від того, на яких позиціях і в якій сфері вони працюють. Тому підвищення рівня фінансової грамотності – це ключ до фінансового добробуту громадян і підвищення продуктивності праці та запорука здорового розвитку економіки в цілому.

Сто відсотків, що вище перелічене є неймовірно необхідним для сучасного молодого покоління.

Отже, зазначимо на останок, що зараз Україна на правильному шляху розвитку, оскільки фінансова обізнаність набуває поширення серед молоді. До того ж, не секрет, що саме фінансова обізнаність вигідна, престижна і досить корисна.

Якщо людина навчиться застосовувати в житті основні її правила, її життя поступово зміниться на краще. Вона навчиться рухатися до успіху і буде вмотивована на подальшу роботу над собою. А це є саме те, що потрібно сучасному молодому поколінню!

Список використаних джерел

1. Бонд Р., Куценко О., Лозицька Н. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: Факти та висновки. USAID Проєкт розвитку фінансового сектору (FINREP). Київ. 2010. 42с. URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/02/finlit_survey_6dec2010_ua.pdf.
2. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні: Результати дослідження. USAID Проєкт розвитку фінансового сектору (FINREP). Київ. 49с. URL: http://fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/06/Financial-Literacy-Survey-Report_June2019_ua.pdf?fbclid=IwAR2AlpnGNn8big9d0_v6YEhNBwL69ErT0ToDVmY5Rq8dIJqSvLVndCm5u.